

JOHN GRISHAM

DILEMMA

AL MEER DAN 25 JAAR DE SUCCESVOLSTE
THRILLERSCHRIJVER TER WERELD

Over het boek

Grisham heeft een nieuwe held. En ze zit vol verrassingen...

Als de jonge advocate Samantha Kofer haar baan verliest, moet ze – na werkweken van honderd uur met een partnerschap in het vooruitzicht – een baan te accepteren bij een klein pro-Deokantoor. Vanuit Manhattan verhuist ze naar het dorpje Brady, in de staat Virginia. Hier assisteert zij Mattie Wyatt van het Mountain Bureau voor Rechtshulp, dat zich inzet voor de arme bevolking. Voor het eerst in haar leven helpt Samantha bij de voorbereidingen van echte rechtszaken, brengt ze daadwerkelijk tijd door in een rechtszaal, maar wordt ze ook bedreigd door inwoners die niks moeten hebben van een advocaat uit de grote stad.

Samantha komt terecht in de troebele wereld van de mijnbouw, waar continu wetten worden overtreden en de regelgeving wordt genegeerd. Onder de inwoners van Brady heerst grote verdeeldheid over de voor- en nadelen van de vele steenkoolmijnen in de regio, en openlijk geweld ligt constant op de loer. Samantha raakt verwickeld in een proces met dodelijke gevolgen...

Over de auteur

John Grisham werd op 8 februari 1955 geboren in Jonesboro, Arkansas, als tweede kind in een gezin van vijf kinderen. Zijn vader werkte in de bouw en zijn moeder was huisvrouw. Na zijn studie rechten aan de University of Mississippi werkte Grisham bijna tien jaar lang als jurist, waarbij hij zich specialiseerde in strafrechtelijke zaken en letselschadeclaims. In 1983 werd hij gekozen tot lid van het Huis van Afgevaardigden van de staat Mississippi, een functie die hij tot 1990 bekleedde. Als thrillerschrijver debuteerde hij in 1988 met *De jury*, maar het was zijn tweede boek, *Advocaat van de duivel*, waarmee hij definitief zijn naam vestigde als de koning van de legal thriller.

John Grisham

De jury
Advocaat van de duivel
Achter gesloten deuren
De cliënt
Het vonnis
De rainmaker
In het geding
De partner
De straatvechter
Het testament
De broederschap
De erfpachters
Winterzon
Het dossier
De claim
Verloren seizoen
Het laatste jurylid
De deal
De gevangene
De verbanning
De aanklacht
De getuige
De wettelozen
De belofte
De bekentenis
Het proces
Vergiffenis
De afperser
Het protest
De erfgenaam
Dilemma

Bezoek onze internetsite www.awbruna.nl voor informatie over onze boeken, volg @AWBruna op Twitter of bezoek onze Facebook-pagina [Facebook.com/AWBrunaUitgevers](https://www.facebook.com/AWBrunaUitgevers).

John Grisham

Dilemma

A.W. Bruna Uitgevers

Oorspronkelijke titel

Gray Mountain

Copyright © 2014 by Belfry Holdings, Inc.

Vertaling

Jolanda te Lindert

Omslagbeeld

© Eric Forey/Trevillion Images

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer

© 2015 A.W. Bruna Uitgevers, Amsterdam

ISBN 978 90 449 7442 3

NUR 332

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische veeelvoudingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Ter nagedachtenis aan
Rick Hembra
1954–2013
So long, Ace

1

Het ergste was het wachten: de onwetendheid, de slapeloosheid, het wantrouwen. Collega's negeerden elkaar en werkten met de deur van hun kantoor dicht. Secretariaresses en juridisch assistenten vertelden elkaar de geruchten en weigerden oogcontact. Iedereen was gespannen en vroeg zich af wie de volgende zou zijn. De partners, de hoge bazen, leken compleet van slag en wilden geen enkel contact met hun ondergeschikten. Wie weet kregen ze straks opdracht hen af te slachten.

Er werd heftig geroddeld. Tien *associates* bij Procesrecht weg - gedeeltelijk waar; het waren er slechts zeven. De hele afdeling Onroerend Goed opgeheven, ook alle partners - waar. Acht partners van de afdeling Antitrust zijn naar een ander kantoor overgestapt - niet waar, voorlopig.

De sfeer was zo gespannen dat Samantha als het maar even kon met haar laptop het gebouw verliet en in een van de coffeeshops in Lower Manhattan ging werken. Op een heerlijke dag was ze - tien dagen na de val van Lehman Brothers - naar een park gegaan en zat ze op een bankje naar het hoge gebouw verderop in de straat te kijken: 110 Broad Street. Het bovenste deel werd geleased door Scully & Pershing, het grootste advocatenkantoor dat de wereld ooit had gekend - haar werkgever, voorlopig althans, omdat de toekomst geenszins zeker was. Tweeduizend advocaten in twintig landen: alleen al de helft werkte in New York City en duizend van hen in dat gebouw, op elkaar gepropt op de dertigste tot en met de vijftenzestigste verdieping. Hoeveel van hen zouden er uit het raam willen springen? Ze had geen idee, maar zij was niet de enige. Het grootste kantoor ter wereld verschrompelde in de chaos, net als zijn concurrenten. *Big Law*, zoals het werd genoemd, was al evenzeer in paniek als de hedgefondsen, de investeringsbanken, de echte banken, de verzekeringsgiganten en Washington, maar ook iedereen onder aan de voedselketen, zoals de handelaren aan Main Street.

Dag tien verstreek zonder bloedvergieten, net als de daaropvolgende dag. Op dag twaalf was er een momentje van optimisme toen Ben, een van Samantha's collega's, het gerucht verspreidde dat de kredietmarkten in Londen enigszins ontspanden en leners misschien toch wat geld zouden vinden. Maar aan het einde van die middag bleek het gerucht ongegrond, er klopte niets van. En dus wachtten ze.

De leiding van de afdeling Commercieel Onroerend Goed (COR) was in handen van twee partners van Scully & Pershing. Een van de twee liep bijna tegen de pensioenleeftijd aan en was eigenlijk al geloosd. De andere was Andy Grubman, een veertig jaar oude pennenlikker die nog nooit een rechtszaal vanbinnen had gezien. Als partner had hij een fraai kantoor met uitzicht op de Hudson in de verte, een rivier waar hij al jaren niet meer echt naar had gekeken. Op een plank achter zijn bureau en precies in het midden van zijn egomuur stond een verzameling miniwolvenkrabbers. 'Mijn gebouwen' noemde hij ze graag. Zodra een van zijn gebouwen bijna klaar was, gaf hij een beeldhouwer opdracht er een replica van te maken en gaf hij bovendien een nog kleinere versie aan alle leden van 'mijn team'. In de drie jaar dat Samantha nu bij S&P werkte, had ze een verzameling die uit zes gebouwen bestond. Maar die zou dus niet groter worden.

'Ga zitten,' beval hij nadat hij de deur had gesloten. Samantha zat in een stoel naast Ben, die weer naast Izabelle zat. De drie associate partners keken naar hun voeten en wachtten. Samantha had het liefst Bens hand vastgepakt, als een doodsbanne gevangene die tegenover het vuurpeloton staat. Andy liet zich in zijn stoel vallen en begon, terwijl hij elk oogcontact vermeed maar de zaak tegelijkertijd zo snel mogelijk achter de rug wilde hebben, aan een samenvatting van de puinhoop waar ze middenin zaten. 'Zoals jullie weten is Lehman Brothers veertien dagen geleden op de fles gegaan.'

Dat één je niet, Andy! Door de financiële crisis stond de wereld op de drempel van een ramp, en dat wist iedereen. Maar goed, je kon Andy eigenlijk nooit op een oorspronkelijke gedachte betrappen.

'We hebben vijf onderhanden projecten, allemaal gefinancierd door Lehman. Ik heb uitgebreid met de eigenaren gesproken en ze trekken de stekker eruit. We hadden drie andere projecten in de steigers staan, twee bij Lehman en eentje bij Lloyd's en... nou ja, alle leningen zijn bevroren. De bankiers zitten in hun bunkers en durven geen cent meer uit te lenen.'

Ja, Andy, dat weten wij ook. Dat is voorpaginanieuws. Zeg nou maar wat je moet zeggen, voordat we barsten van de spanning.

‘Het bestuur is gisteren bij elkaar gekomen en heeft tot bezuinigingsmaatregelen besloten. Dertig eerstejaars associates moeten eruit: sommigen worden op staande voet ontslagen, anderen met verlof gestuurd. Iedereen die net is aangenomen, wordt alsnog de laan uitgestuurd. De afdeling Nalatenschappen is opgeheven. En... nou ja, er is geen gemakkelijke manier om dit te zeggen, maar onze hele afdeling is verleden tijd. Opgeheven. Geëlimineerd. Wie weet wanneer de eigenaren weer gaan bouwen, áls ze dat ooit weer gaan doen? Het kantoor wil jullie niet in dienst houden terwijl de wereld afwacht tot iemand weer geld heeft om uit te lenen. Verdomme, misschien zit er wel een gigantische depressie aan te komen! Dit is waarschijnlijk slechts de eerste ronde. Sorry, jongens. Het spijt me echt.’

Ben was de eerste die iets zei. ‘Dus wij worden op staande voet ontslagen?’

‘Nee. Ik heb voor jullie gevochten, oké? Eerst wilden ze jullie ontslaan. Ik hoef jullie er niet aan te herinneren dat COR de kleinste afdeling van het kantoor is en daardoor nu waarschijnlijk de hardste klappen krijgt. Ik heb hen overgehaald iets te doen wat we “onbetaald verlof” noemen. Jullie vertrekken nu en komen later terug, misschien.’

‘Misschien?’ vroeg Samantha.

Izabelle veegde een traan weg, maar beheerste zich.

‘Ja, een heel dikke misschien. Op dit moment is niets definitief, Samantha, oké? We weten allemaal niet meer wat we moeten doen. Over een halfjaar moeten we allemaal misschien wel naar de gaarkeuken; jullie hebben die oude foto’s uit 1929 vast wel gezien.’

Kom op, Andy, de gaarkeuken? Als partner heb je vorig jaar 2,8 miljoen dollar verdiend, het gemiddelde bij S&P; wat de vierde plaats betekende qua netto-inkomen per partner. Toch was de vierde plaats niet goed genoeg, in elk geval niet tot Lehman failliet ging, Bear Stearns implodeerde en de risicovolle hypotheekbel barstte. Opeens was de vierde plaats helemaal niet zo slecht, voor sommigen dan.

‘Wat betekent onbetaald verlof in dit verband?’ vroeg Ben.

‘Luister: het kantoor houdt jullie de komende twaalf maanden in dienst, maar jullie krijgen geen salaris.’

‘Lekker,’ mompelde Izabelle.

Andy negeerde haar opmerking en zwoegde verder: ‘Jullie houden

je ziektekostenverzekering, maar alleen als jullie bij bepaalde non-profitorganisaties gaan werken. De afdeling P&O stelt een lijst op van geschikte organisaties. Jullie gaan weg, doen een paar goede dingen, redden de wereld en moeten maar hopen dat de economie weer opleeft. En dan, over een jaar of zo, komen jullie terug zonder verlies van anciënniteit. Niet bij de afdeling Commercieel, maar het kantoor zal wel een andere plek voor jullie vinden.’

‘Zijn onze banen gegarandeerd na ons onbetaald verlof?’ vroeg Samantha.

‘Nee, niets is gegarandeerd. Eerlijk gezegd is niemand zo slim dat hij kan voorspellen hoe de situatie er over een jaar uitziet. We zitten midden in de verkiezingstijd, Europa gaat naar de knoppen, de Chinezen zijn hysterisch, banken gaan failliet, markten storten in, niemand bouwt of koopt. Dit is het einde van de wereld.’

Even bleven ze somber zwigend in Andy’s kantoor zitten, alle vier verpletterd door het besef dat de wereld zoals zij die kenden ten einde was.

Ten slotte vroeg Ben: ‘Jij ook, Andy?’

‘Nee, ik word overgeplaatst naar Belastingen. Dat gelóóf je toch niet? Ik heb de pést aan belastingen, maar het was dat of taxichauffeur worden. Ik heb een master in belastingrecht en daarom vonden ze dat ze me nog wel konden houden.’

‘Gefeliciteerd,’ zei Ben.

‘Sorry, jongens.’

‘Nee, ik meen het, ik ben blij voor je.’

‘Ach, misschien lig ik er over een maand ook wel uit. Wie weet?’

‘Wanneer moeten we weg?’ vroeg Isabelle.

‘Nu meteen. Jullie moeten een overeenkomst voor onbetaald verlof tekenen, je spullen pakken, je bureau leeghalen en vertrekken. P&O mailt jullie een lijst met non-profitorganisaties en al het papierwerk. Sorry, jongens.’

‘Hou toch eens op met dat te zeggen!’ zei Samantha. ‘Je kunt niets zeggen wat het beter maakt.’

‘Klopt, maar het zou ook erger kunnen zijn. De meesten in jullie situatie krijgen helemaal geen onbetaald verlof aangeboden, maar worden op staande voet ontslagen.’

‘Het spijt me, Andy,’ zei Samantha. ‘We zijn nu erg geëmotioneerd.’

‘Het is wel goed, hoor, ik snap het wel. Jullie hebben alle recht om

kwaad en van slag te zijn. Moet je jullie drieën zien, allemaal afgestudeerd aan Ivy League en nu als dieven het gebouw uit geëscorteerd. Ontslagen als fabrieksarbeiders. Het is afschuwelijk, gewoonweg afschuwelijk! Een paar partners hebben aangeboden hun salaris te halveren om dit te voorkomen.’

‘Een heel klein groepje, wed ik,’ zei Ben.

‘Klopt, ja. Heel klein, ben ik bang. Maar het besluit is genomen.’

Een vrouw in een zwart pak en een zwarte stropdas stond bij het hokje dat Samantha deelde met drie anderen, onder wie Izabelle. Ben werkte iets verderop in de gang. De vrouw probeerde te glimlachen toen ze zei: ‘Ik ben Carmen. Kan ik je helpen?’ Ze had een lege kartonnen doos in de hand, zonder opschrift, zodat niemand zou kunnen zien dat het de officiële Scully & Pershing-dooos was voor de kantoorspullen van de mensen die met onbetaald verlof waren gestuurd, waren ontslagen of om een andere reden moesten vertrekken.

‘Nee, bedankt,’ zei Samantha en ze slaagde erin dat beleefd te doen. Ze had kunnen snauwen en onbeleefd kunnen doen, maar Carmen deed gewoon haar werk. Samantha trok haar laden open en haalde al haar persoonlijke spullen eruit. In een van de laden lagen een paar S&P-dossiers en ze vroeg: ‘Wat doe ik hiermee?’

‘Die blijven hier,’ zei Carmen die haar nauwlettend in de gaten hield, alsof Samantha zou proberen waardevolle gegevens mee te nemen. In werkelijkheid stond alle waardevolle informatie in de computers – een desktop op haar bureau en een laptop die ze bijna overal mee naartoe nam. Een Scully & Pershing-laptop. Ook die zou hier achterblijven. Met haar eigen laptop had ze ook overal kunnen inloggen, maar de wachtwoorden zouden nu al veranderd zijn, wist ze.

Als in trance haalde ze de laden leeg. Voorzichtig stopte ze de zes wolvenkrabbers in de doos, hoewel ze even de neiging had ze allemaal in de prullenbak te gooien. Toen Izabelle eraan kwam, kreeg ook zij een kartonnen doos. Alle anderen – associates, secretaresses, juridisch assistenten – hadden opeens iets anders te doen. Dat was al snel een gewoonte geworden: wanneer iemand zijn bureau leeghaalt, laat je hem of haar met rust. Geen getuigen, geen geloer, geen nietszeggende afscheidswaarden.

Izabelles ogen waren gezwollen en rood; zo te zien had ze op het toilet gehuild. Ze fluisterde: ‘Bel je me? Laten we vanavond wat drinken.’

‘Prima,’ zei Samantha. Ze stopte de laatste spullen in de doos: haar aktetas en haar grote designertas. Daarna beende ze, zonder nog een keer achterom te kijken, achter Carmen aan door de gang en naar de liften op de achtenveertigste verdieping. Terwijl ze wachtten, weigerde ze om zich heen te kijken en alles nog één keer in zich op te nemen. De liftdeuren gingen open en gelukkig was de lift leeg.

‘Ik draag hem wel,’ zei Carmen en ze wees naar de doos die inderdaad steeds zwaarder werd.

‘Nee,’ zei Samantha terwijl ze de lift in stapte. Carmen drukte op het knopje voor de lobby. *Waarom moest ze eigenlijk onder escorte het gebouw verlaten?* Hoe langer ze over die vraag nadacht, hoe kwader ze werd. Ze wilde schreeuwen, ze wilde uitvallen, maar wat ze echt wilde was haar moeder bellen. De lift stopte op de drieënveertigste verdieping en een goed geklede jongeman stapte in. Hij droeg net zo’n kartonnen doos, hij had een grote tas aan zijn schouder en een leren aktetas onder een arm, en keek al even verbijsterd, angstig en verward. Samantha had hem weleens in de lift gezien, maar nooit kennis met hem gemaakt. Wat een kantoor. Zo gigantisch groot, dat de associate partners tijdens het afschuwelijke kerstfeestje een naamplaatje droegen. Een andere bewaker in een zwart pak stapte achter hem de lift in en toen iedereen binnen was, drukte Carmen weer op het knopje voor de lobby. Samantha keek naar de vloer, ze had zich vast voorgenomen om niets te zeggen, zelfs niet als iemand iets tegen háár zei. Op de negenendertigste verdieping stopte de lift weer en stapte Kirk Knight in, die alleen oog had voor zijn mobieltje. Toen de liftdeuren dicht waren, keek hij op, zag de twee kartonnen dozen, leek te schrikken en rechte zijn rug. Knight was senior partner op de afdeling Fusies & Acquisities en bestuurslid. Nu hij opeens oog in oog stond met twee van zijn slachtoffers slikte hij moeizaam en staarde hij naar de liftdeuren. Opeens drukte hij op het knopje voor de achtentwintigste verdieping.

Samantha was te verdoofd om hem te beledigen, en de andere associate had zijn ogen dicht. Zodra de lift stopte, stommelde Knight naar buiten. Toen de liftdeuren weer dicht waren, realiseerde Samantha zich dat het kantoor de dertigste tot en met de vijfenzestigste verdieping huurde. Dus waarom was Knight opeens op de achtentwintigste verdieping uitgestapt? Ach, wat maakte het ook uit?

Carmen liep met haar mee door de lobby tot ze buiten op Broad Street stonden en zei zwakjes: ‘Het spijt me.’

Samantha reageerde niet. Beladen als een pakezel liep ze zonder echt doel met de stroom voetgangers mee. Opeens dacht ze aan de krantenfoto's van de werknemers van Lehman en van Bear Stearns die hun kantoor met een kartonnen doos hadden verlaten, alsof hun kantoorgebouw in brand stond en ze voor hun leven moesten rennen. Op een van de foto's, een grote kleurenfoto op de voorpagina van het economisch katern van de *Times*, stond een handelaar van Lehman met tranen op haar wangen hulpeloos op de stoep.

Die foto's waren nu natuurlijk oud nieuws en Samantha zag geen enkele camera. Ze zette de doos neer op de hoek van Broad Street en Wall Street, en wachtte op een taxi.

2

In haar chique loft in SoHo, die haar 2.000 dollar per maand kostte, zette Samantha haar doos met kantoorspullen op de grond en liet zich op de bank vallen. Ze had haar mobieltje in de hand, maar wachtte. Ze sloot haar ogen en haalde diep adem, ze had haar emoties alweer een beetje onder controle. Ze had behoefte aan de stem en geruststelling van haar moeder, maar ze wilde niet zwak, gekwetst en kwetsbaar klinken.

Ze was wel opgelucht door het plotselinge besef dat ze was bevrijd van een baan die ze verafschuwde. Vanavond om zeven uur zat ze misschien naar een film te kijken of met vrienden te eten, en niet met een tikkende meter op kantoor te ploeteren. Aanstaande zondag zou ze de stad kunnen verlaten zonder ook maar één gedachte aan Andy Grubman en alle paperassen van zijn volgende uiterst belangrijke deal. Ze had de FirmFone, een monsterlijk, klein gadget dat nu al drie jaar aan haar lichaam vastgeplakt zat, afgegeven. Ze voelde zich bevrijd en heerlijk zorgeloos.

Ze was ook bang, door het verlies aan inkomen en de onverwachte knik in haar carrière. Als derdejaars associate bedroeg haar basissalaris 180.000 dollar per jaar en kreeg ze bovendien een leuke bonus. Dat was veel geld, maar op de een of andere manier had het leven in deze stad dat opgeslokt. De helft was verdampt door belastingen. Ze had een spaarrekening, maar daar dacht ze zelden aan. Als je in deze stad negenentwintig en single en vrij bent, een beroep hebt waarmee je het volgende jaar meer gaat verdienen dan dit jaar, dan denk je er toch zeker niet aan om geld te sparen? Samantha had een studievriendin van Columbia Law die nu al vijf jaar bij S&P zat, net junior partner was geworden en dit jaar ongeveer een half miljoen dollar zou verdienen. Dat had Samantha ook te wachten gestaan.

Ze had ook vrienden die na twaalf maanden van de tredmolen waren gesprongen en blij waren dat ze de afschuwelijke wereld van Big Law

waren ontvlucht. Een van hen was nu skileraar in Vermont, een voormalige redacteur van de *Columbia Law Review*; iemand die uit de ingewanden van S&P was gevlucht, woonde nu in een hut bij een riviertje en nam zelden zijn mobiele telefoon op. In slechts dertien maanden tijd was hij van een ambitieuze jonge associate partner veranderd in een lichtelijk gestoorde idioot die aan zijn bureau zat te slapen. Vlak voordat P&O zich ermee zou bemoeien, nam hij ontslag en verliet de stad. Samantha dacht vaak aan hem, meestal een beetje jaloers.

Opluchting, angst en vernedering. Haar ouders hadden haar dure vooropleiding in D.C. betaald en ze was cum laude afgestudeerd aan de Georgetown University met een graad in politieke wetenschappen. Haar rechtenstudie rondde ze probleemloos af en ze slaagde cum laude. Twaalf megakantoren boden haar een baan aan na haar coschap bij een federale rechtbank. In de eerste negenentwintig jaar van haar leven had ze overweldigende successen geboekt en amper mislukkingen gekend. Dat ze op deze manier was ontslagen was vernietigend, en dat ze onder escorte het gebouw had moeten verlaten was vernederend. Dit was niet slechts een kleine hobbel in een lange, geslaagde carrière.

Het was een troost dat ze een van de velen was. Sinds Lehman failliet was gegaan, waren duizenden jonge professionals op straat gezet. Gedeelde smart is halve smart en zo, maar op dit moment kon ze niet bepaald medelijden met andere mensen opbrengen.

‘Karen Kofer graag,’ zei ze in haar telefoon. Ze lag op de bank, roerloos en concentreerde zich op haar ademhaling. Toen: ‘Hi mam, met mij. Ze hebben het gedaan. Ik ben ontslagen.’ Ze beet op haar lip en vocht tegen de tranen.

‘Wat erg voor je, Samantha. Wanneer is dat gebeurd?’

‘Een uur geleden ongeveer. Het was natuurlijk geen echte verrassing, maar toch kan ik het bijna niet geloven.’

‘Ik weet het, liefje. Wat erg.’

De afgelopen week hadden ze alleen maar over een mogelijk ontslag gepraat. ‘Ben je thuis?’ vroeg Karen.

‘Ja, en het gaat goed, hoor. Blythe is aan het werk. Ik heb het nog niet aan haar verteld, nog aan niemand.’

‘Wat erg voor je.’

Blythe was een vriendin die ook aan Columbia had gestudeerd; zij werkte bij een ander groot kantoor. Ze deelden een appartement, maar niet hun leven. Als je vijfenzeventig tot tachtig uur per week werkt, is

er niet veel te delen. Ook bij Blythes kantoor ging het niet goed en ze verwachtte het ergste.

‘Ik voel me goed, hoor, mam.’

‘Niet waar. Waarom kom je niet een paar dagen thuis?’ Thuis was een wisselende locatie. Haar moeder huurde een prettig appartement in de buurt van Dupont Circle en haar vader leasde een kleine flat vlak bij de rivier in Alexandria. Samantha was nooit langer dan een maand in een van beide huizen geweest en was dat ook nu niet van plan.

‘Doe ik,’ zei ze, ‘maar niet nu meteen.’

Het bleef lang stil, toen vroeg haar moeder zacht: ‘Wat zijn je plannen, Samantha?’

‘Ik heb geen plannen, mam. Op dit moment ben ik geschokt en kan ik niet verder denken dan het komende uur.’

‘Dat begrijp ik. Ik wilde dat ik bij je kon zijn.’

‘Het gaat goed met me, mam. Echt.’ Het laatste waar Samantha nu behoefte aan had was haar moeders zwevende aanwezigheid en haar eindeloze adviezen over wat ze hierna zou moeten doen.

‘Is het een ontslag of een soort verlof?’

‘Het kantoor noemt het “onbetaald verlof”, een deal waarbij we een jaar bij een non-profitorganisatie gaan werken en onze ziektekostenverzekering behouden. Daarna, als alles weer in orde is, neemt het kantoor ons terug zonder verlies van anciënniteit.’

‘Klinkt als een zielige poging om jullie aan het lijntje te houden.’

Bedankt, mam, voor je gebruikelijke botheid.

Karen vroeg: ‘Waarom zeg je niet gewoon tegen die griezels dat ze de pot op kunnen?’

‘Omdat ik mijn ziektekostenverzekering graag wil houden én omdat ik het een prettig idee vind dat ik misschien een keer mag terugkomen.’

‘Je vindt wel ergens anders een baan.’

Zei een echte bureaucraat. Karen Kofers werkte als senior advocaat bij het ministerie van Justitie in Washington, de enige juridische baan die ze ooit had gehad, inmiddels al bijna dertig jaar. Haar baan, net als die van iedereen om haar heen, was goed beschermd. Ongeacht depressies, oorlogen, nationale rampen, politieke aardverschuivingen of welke andere calamiteit ook, was Karen Kofers baan onschendbaar. Waardoor ze, net als zoveel andere stevig verankerde bureaucraten, uiterst arrogant was.

We zijn zo waardevol, omdat we zo noodzakelijk zijn.

Samantha zei: ‘Nee mam, er zijn nu geen banen. Voor het geval je het nog niet hebt gehoord: we zitten in een financiële crisis en de kans is groot dat we in een depressie terechtkomen. Advocatenkantoren zetten hele hordes associates op straat en doen dan snel de deur op slot.’

‘Ik geloof niet dat de situatie echt zo ernstig is.’

‘Is dat zo? Scully & Pershing heeft iedereen die ze net hebben aangenomen weer ontslagen, wat betekent dat de ongeveer tien slimste studenten van Harvard Law School zojuist te horen hebben gekregen dat de baan die hun per september was beloofd niet meer bestaat. Datzelfde geldt voor Yale, Stanford en Columbia.’

‘Maar je hebt zoveel talent, Samantha.’

Ga nooit in discussie met een bureaucraat. Samantha haalde diep adem en wilde het gesprek net beëindigen toen een dringend telefoongesprek ‘van het Witte Huis’ doorkwam en Karen moest ophangen. Ze beloofde dat ze meteen nadat ze het land had gered zou terugbellen. ‘Prima, mam,’ zei Samantha. Soms kreeg ze meer aandacht van haar moeder dan ze wilde. Ze was enig kind, wat maar goed was ook, gezien de ellende die de scheiding van haar ouders had veroorzaakt.

Het was een heldere, prachtige dag en Samantha had zin om een wandeling te maken. Ze dwaalde door SoHo en daarna door de West Village. In een lege coffeeshop belde ze ten slotte haar vader.

Marshall Kofer was een dynamische rechtbankadvocaat geweest die luchtvaartmaatschappijen na een crash voor de rechter sleepte. Hij had een agressief en succesvol kantoor in D.C. opgebouwd en bracht in die tijd - op zoek naar of werkend aan een zaak - zes nachten per week in hotels door, verspreid over de hele wereld. Hij had een vermogen verdiend en gaf zijn geld kwistig uit. Als jongvolwassene had Samantha zich terdege gerealiseerd dat haar familie meer bezat dan die van de meeste klasgenoten van haar in D.C. Terwijl haar vader van de ene beroemde zaak in de andere dook, voedde haar moeder haar rustig op en werkte tegelijkertijd keihard aan haar eigen carrière bij het ministerie van Justitie. Als haar ouders al ruzie met elkaar maakten, was Samantha zich daar niet van bewust, domweg doordat haar vader nooit thuis was. Op een bepaald moment, niemand wist wanneer precies, kwam er een knappe, jonge juridisch assistente in beeld en waagde Marshall de sprong. De flirt werd een affaire en daarna een romance; na een paar jaar kreeg Karen Kofer argwaan. Ze vroeg haar man of het waar was, wat hij eerst ontkende. Later gaf hij het toe en

wilde hij scheiden. Hij had de liefde van zijn leven gevonden.

Toevallig ongeveer in dezelfde periode waarin Marshall zijn gezinsleven ontwrichtte, nam hij nog een paar slechte besluiten. Een daarvan was dat hij besloot een grote zaak in het buitenland aan te nemen. Een jumbojet van United Asia Airlines was neergestort op Sri Lanka met veertig Amerikanen aan boord. Er waren geen overlevenden en zoals altijd was Marshall Kofers als eerste ter plekke. Tijdens de schikkingsonderhandelingen richtte hij in het Caraïbisch gebied en Azië een aantal lege vennootschappen op om zijn gigantische honorarium door te sluizen en nog eens door te sluizen.

Samantha had een dikke map met krantenknipsels en onderzoeksrapporten over haar vaders nogal onhandige corruptieping. Je zou er een fascinerend boek over kunnen schrijven, maar daar had zij geen behoefte aan. Hij werd betrap, vernederd, te schande gemaakt op de voorpagina, veroordeeld, geroemd en drie jaar naar de gevangenis gestuurd. Hij kwam twee weken voordat Samantha afstudeerde aan Georgetown voorwaardelijk vrij. Op dit moment werkte Marshall als een soort consultant in een heel klein kantoor in het oude deel van Alexandria. Volgens hem gaf hij andere letselschadeadvocaten les in hoe je voor veel slachtoffers tegelijk een schadevergoeding moest eisen, maar was altijd vaag over de details. Samantha was er net als haar moeder van overtuigd dat Marshall ergens in het Caraïbisch gebied nog een heleboel geld had weten te begraven. Karen was opgehouden ernaar te zoeken.

Hoewel Marshall het altijd zou vermoeden en Karen het altijd zou ontkennen, had hij het idee dat zijn echtgenote er de hand in had gehad dat hij was vervolgd en berecht. Ze had macht bij Justitie, heel veel macht, en ze had heel veel vrienden.

‘Pap, ik ben ontslagen,’ zei ze zacht in haar mobieltje. De coffeeshop was leeg, maar de barista stond vlakbij.

‘O, Sam, wat erg!’ zei Marshall. ‘Wat is er gebeurd?’

Volgens haar had haar vader in de gevangenis maar één ding geleerd. Geen nederigheid, geen geduld, geen begrip of vergeving, noch een van de gebruikelijke dingen die een mens na zo’n vernederende val leert. Hij was nog altijd even opgefokt en ambitieus als daarvoor, had nog altijd zin om elke nieuwe dag te beginnen en iedereen omver te rijden die voor hem stond te treuzelen. Maar om de een of andere reden had Marshall Kofers geleerd te luisteren, in elk geval naar zijn dochter.

Rustig vertelde ze wat er was gebeurd en hij luisterde aandachtig. Ze stelde hem gerust en zei dat het goed met haar ging, en op een bepaald moment leek het zelfs alsof hij zou gaan huilen.

Normaal maakte hij sarcastische opmerkingen over de manier waarop zij de wet verkoos te handhaven. Hij had de pest aan grote kantoren, omdat hij daar jarenlang tegen had gestreden. Hij beschouwde ze als gewone bedrijven, niet als partnerschappen met echte advocaten die voor hun cliënten vochten. Dan klom hij op zijn zeepkist en begon aan een van zijn vele preken over de zonden van Big Law. Samantha had ze allemaal al eens gehoord en was niet in de stemming er weer naar te luisteren.

‘Zal ik naar je toe komen, Sam?’ vroeg hij. ‘Ik kan over drie uur bij je zijn.’

‘Dank je, maar dat hoeft niet. Geef me nog maar een dag of twee. Ik heb behoefte aan rust en overweeg een paar dagen de stad uit te gaan.’

‘Ik kom je wel halen.’

‘Misschien, maar niet nu. Ik voel me prima, pap, echt waar.’

‘Niet waar. Je hebt je vader nodig.’

Het was nog altijd vreemd om die woorden te horen uit de mond van een man die de eerste twintig jaar van haar leven afwezig was geweest. Maar goed, hij probeerde het tenminste.

‘Dankjewel, pap. Ik bel je nog.’

‘Laten we een reisje maken, naar een strand of zo, dan gaan we rum drinken.’

Ze moest lachen. Ze hadden nog nooit een reisje gemaakt, nooit met z'n tweetjes. Toen ze nog klein was, hadden ze wel een paar gehaste reizen gemaakt, meestal naar Europese steden, bijna altijd voortijdig afgebroken door dringende zaken thuis. Het idee om samen met haar vader op een strand te zitten was niet echt aantrekkelijk, ongeacht de omstandigheden.

‘Bedankt, pap. Later misschien, maar niet nu. Ik moet hier nog van alles doen.’

‘Ik kan wel een baan voor je regelen,’ zei hij. ‘Een echte baan.’

Daar gaan we weer, dacht ze, maar ze ging er niet op in. Haar vader probeerde haar al jaren over te halen om een ‘echte’ juridische baan aan te nemen, echt in die zin dat ze grote ondernemingen voor de rechter sleepte voor allerlei soorten misdrijven. In Marshall Kofers wereld moest elke onderneming van een bepaalde omvang wel gigantische

zonden hebben begaan om te slagen in de genadeloze wereld van het westerse kapitalisme. Het was de roeping van advocaten (en misschien ook van voormalige advocaten) zoals hij om deze fouten te achterhalen en de daders fanatiek voor de rechter te slepen.

‘Bedankt, pap. Ik bel je nog.’

Het was wel ironisch dat haar vader nog altijd zo graag wilde dat ze juist in die richting van het recht zou stappen die hem in de gevangenis had doen belanden. Ze had helemaal geen belangstelling voor de rechtszaal, of voor conflicten. Maar ze wist ook niet zeker wat ze wél wilde, misschien een leuke kantoorbaan met een dik salaris. Vooral dankzij haar sekse en haar hersens had ze tot voor kort grote kans gemaakt partner van Scully & Pershing te worden. Maar ten koste van wat?

Misschien ambieerde ze die carrière wel, maar misschien ook niet. Op dit moment wilde ze alleen maar door de straten van Lower Manhattan dwalen om haar hoofd leeg te maken. Ze dwaalde urenlang door Tribeca. Haar moeder belde haar twee keer op en haar vader één keer, maar ze nam niet op. Izabelle en Ben belden haar ook, maar ze had geen zin om te praten. Op een bepaald moment was ze bij de Moke’s Pub vlak bij Chinatown en keek even naar binnen. De eerste keer dat ze iets met Henry had gedronken, was hier geweest, jaren geleden alweer. Vrienden hadden hen aan elkaar voorgesteld. Hij wilde acteur worden, een van de zovelen in de stad, en zij was net begonnen als associate partner bij S&P. Ze hadden een jaar een relatie gehad, tot hun romance als een nachtkaaars uitging onder de druk van haar straffe werkschema en zijn werkloosheid. Hij vluchtte naar LA waar hij voor zover ze wist onbekende acteurs in een limousine rondreed en af en toe een zwijgende rol in een commercial speelde.

Als de omstandigheden anders waren geweest, had ze van Henry kunnen houden. Hij had de tijd, de belangstelling en de hartstocht. Zij was te uitgeput geweest. In Big Law was het niet ongebruikelijk dat vrouwen zich op hun veertigste realiseerden dat ze nog altijd single waren en er zomaar een decennium was verstreken.

Ze verliet Moke’s en liep richting het noorden, naar SoHo.

Anna van P&O bleek opvallend efficiënt. Om vijf uur die middag ontving Samantha een lange mail met daarin de namen van tien non-profitorganisaties die iemand geschikt had bevonden voor een onbetaalde

stage voor de verpletterde en murw geslagen zielen die opeens met onbetaald verlof waren gestuurd door het grootste advocatenkantoor ter wereld. Marshkeepers in Lafayette, Louisiana. Het Opvangtehuis voor Vrouwen in Pittsburgh. Het Immigranten Initiatief in Tampa. Het Mountain Bureau voor Rechtshulp in Brady, Virginia. De Euthanasie Vereniging van Greater Tucson. Een daklozenorganisatie in Louisville. Het Lake Erie Comité. Enzovoort. Geen van de tien was zelfs maar in de buurt van Manhattan gevestigd.

Ze zat een hele tijd naar de lijst te staren en vroeg zich af hoe het zou zijn als ze de stad verliet. Hier had ze zes van de laatste zeven jaren gewoond, drie als student aan Columbia en drie als associate. Na haar rechtenstudie had ze als griffier gewerkt voor een federale rechter in D.C., maar daarna was ze snel teruggekeerd naar New York. Ze had nooit ergens anders gewoond dan in de felverlichte steden New York en Washington.

Lafayette, Louisiana? Brady, Virginia?

In veel te opgewekte bewoordingen voor de situatie liet Anna iedereen die met onbetaald verlof was gestuurd weten dat er bij enkele van de hierboven genoemde non-profitorganisaties misschien maar weinig plaatsen vacant waren. Met andere woorden: haast je daar een baan te krijgen, anders loop je misschien de kans mis om naar de rimboe te verhuizen en de komende twaalf maanden voor niets te werken. Samantha was echter te verdoofd om ook maar iets snel te doen.

Blythe kwam even naar huis om dag te zeggen en voor een snelle pasta-maaltijd uit de magnetron. Samantha had haar het grote nieuws via een sms verteld. Haar huisgenootje was bijna in tranen toen ze thuiskwam. Een paar minuten later had Samantha haar al gerustgesteld en verzekerd dat het leven doorging. Blythes kantoor vertegenwoordigde een heleboel hypotheekverstrekkers, en daar was de stemming al even somber als bij Scully & Pershing. Ze praatten al dagen alleen maar over een mogelijk ontslag. Halverwege de pasta begon Blythes mobieltje te trillen. Haar leidinggevende partner was naar haar op zoek. Dus verliet ze om halfzeven gehaast het appartement, want ze wilde snel terug naar kantoor; ze was doodsbang dat ze werd ontslagen als ze ook maar iets te laat kwam.

Samantha schonk een glas wijn in en liet het bad vollopen. Ze stapte in bad, dronk haar wijn op en besloot dat ze, ondanks het grote geld, Big Law haatte en nooit meer terug wilde. Ze zou zichzelf nooit meer

in de positie manoeuvreren dat iemand tegen haar zou schreeuwen als ze niet na zonsondergang of voor zonsopgang op kantoor was. Ze zou zich nooit meer door het geld laten verleiden. Ze zou heel veel dingen nooit meer doen.

Op het financiële vlak was de situatie onzeker, maar niet echt slecht. Op haar spaarrekening stond 31.000 dollar en ze had geen schulden, behalve drie maanden huur voor de flat. Als ze het zuinig aan deed en met parttimebaantjes wat geld verdiende, redde ze het waarschijnlijk wel tot de storm was overgewaaid. Er natuurlijk van uitgaande dat de wereld niet ophield te bestaan. Ze zag zichzelf niet als serveerster of schoenverkoopster werken, maar ze had ook nooit verwacht dat er zo abrupt een einde zou komen aan haar veelbelovende carrière. De stad zou al gauw worden overstroomd door nog meer serveersters en verkoopsters met een universitaire graad.

Terug naar Big Law. Het was haar doel geweest om op haar vijftiendertigste partner te worden, een van de weinige vrouwen aan de top en met een hoekkantoor van waaruit ze keihard met de mannen zou samenwerken. Dan had ze een secretaresse, een assistent, een paar juridisch assistenten en een chauffeur op afroep, een dikke onkostenvergoeding en een designergarderobe. De honderd uren per werkweek zouden zijn teruggeschoefd naar een acceptabel aantal. Ze zou twintig jaar lang twee miljoen per jaar verdienen en daarna met pensioen gaan en de wereld rondreizen. Ondertussen zou ze ergens een echtgenoot oppikken, een of twee kinderen krijgen en zou haar leven fantastisch zijn.

Dat had ze allemaal gepland en het had allemaal binnen handbereik geleken.

Ze had afgesproken om een martini te drinken met Isabelle in de lobby van het Mercer Hotel, vier straten van haar loft vandaan. Ze hadden Ben uitgenodigd, maar hij was nog niet zo lang getrouwd en nog steeds van slag. Het verlof had bij de beide vrouwen een volkomen tegengesteld effect. Samantha begon al aan het idee te wennen, legde zich erbij neer en dacht zelfs al aan alternatieven. Maar zij had geluk, want ze had geen studieschuld. Haar ouders hadden genoeg geld gehad om een uitstekende opleiding te betalen.

Isabelle ging echter gebukt onder oude leningen en ze maakte zich grote zorgen over de toekomst. Ze sloeg haar martini snel achterover

en de gin steeg meteen naar haar hoofd. ‘Ik kan me een jaar zonder inkomen niet veroorloven,’ zei ze. ‘Jij wel?’

‘Misschien wel,’ zei Samantha. ‘Als ik al mijn uitgaven beperk en op soep ga leven, kan ik wel in de stad blijven wonen.’

‘Ik niet,’ zei Izabelle verdrietig en ze nam nog een slok. ‘Ik ken een knul bij Procesrecht. Hij is afgelopen vrijdag met onbetaald verlof gestuurd. Hij heeft inmiddels vijf van die non-profitorganisaties gebeld en die zeiden allemaal dat al hun stageplaatsen al door andere associates bezet waren. Dat geloof je toch niet? Dus toen belde hij P&O en heeft veel stampij gemaakt, en toen zeiden ze dat ze nog met die lijst bezig zijn en nog steeds aanvragen krijgen van non-profitorganisaties die op zoek zijn naar goedkope arbeidskrachten. We zijn dus niet alleen ontslagen, maar ook dat mooie onbetaald-verlofplannetje werkt niet. Niemand wil ons hebben, zelfs niet als we voor niets werken. Dat is behoorlijk wrang.’

Samantha nam een slokje en genoot van het verdovende drankje. ‘Ik ben niet van plan op hun aanbod voor onbetaald verlof in te gaan.’

‘Hoe ga je het dan doen met je ziektekostenverzekering? Je kunt niet zonder.’

‘Misschien wel.’

‘Maar als je ziek wordt, raak je alles kwijt.’

‘Ik heb niet veel.’

‘Dat is dom, Sam.’ Weer een slok martini, wel iets kleiner. ‘Dus je bent van plan een geweldige toekomst bij het goeie ouwe Scully & Pershing op te geven.’

‘Het kantoor heeft mij opgegeven, en jou, en een heleboel anderen. Er moet een betere plek zijn om te werken, en een betere manier om de kost te verdienen.’

‘Daar drink ik op.’

Toen er een serveerster aankwam, bestelden ze nog een rondje.